

Poznámky k diskusi pro 3. týden

Texty pro tuto lekci se zabývaly otázkou, zda dětství přetrvává či mizí a jako v každé jiné oblasti sociálních věd nakonec nutně musely skončit u toho (a to nemyslím nijak ironicky), že je vlastně třeba se nejprve zamyslet na tím *co to je* dětství. Jelikož tedy neexistuje naprostá obecná shoda o významu slova „dětství“, dá se předpokládat, že z velké míry to bude pojem sociálně konstruovaný, tedy že dětství bude svého druhu „role“.

To ostatně potvrzuje i Postman, když říká, že mizí „tradiční obraz“ dítěte ve filmu a televizi. Dětství dostává jiný rozměr a děti se ukazují (podobně jako ve středověku) jako malí dospělí. Podle mne je to logický důsledek dvou skutečností:

Jednak si myslím, že hodně dětí touží po tom, aby už byly dospělé. Alespoň já jsem si jako dítě vždycky představoval, jaké to bude až budu dospělý a přál jsem si, aby to už přišlo. A to z jednoduchého důvodu: i když s vámi dospělí budou zacházet *jako* s dospělým, jste stále dítě. To se v textech také zmiňovalo a navíc je nepravděpodobné, že by k dítěti přistupovali jako k dospělému i jiní lidé než řekněme „osvícení“ rodiče či učitelé. Dítě si brzy nevyhnutelně začne uvědomovat svou podřízenou pozici (jak to píše Hood-Williams) a představuje si, jaké to bude až se dostane do pozice rovnocenného partnera. A že jím není mu pravidelně připomíná jednak tykání všech cizích lidí i jeho menší fyzická výška. Mimochodem právě onen okamžik konce dětství a začátku dospělosti není úplně jasný a všude stejný a navíc se mění i pojetí přechodné fáze – puberty. Obraz dítěte, které se chová *jako* dospělý, je tedy pro děti jistým povzbuzením či přechodným naplněním snu a navíc jim ukazuje, že možná není třeba čekat tak dlouho, jak se na první pohled zdá.

Zadruhé si myslím (a v textech se to také zmiňovalo), že dospělí lidé naopak někdy touží po tom, vrátit se do dětských či mladických let a upustit trochu od konvencí, užívat si bezstarostně života jako tehdy a zachovat si mladou mysl a vzhledem k současnému kultu mládí také vzhled. A tomu podle mého názoru vychází vstříc televize tím, že dospělí hrdinové na obrazovce „dětinští“, jak píše Postman.

Dospělí a děti se tedy navzájem přibližují, když každý touží být idealizovanou představou toho druhého. A protože televize život nejen zobrazuje, ale také utváří, přenáší se tento mediální obraz do reality, kde je podpořen komerční sférou, která chrlí „dospělácké“ výrobky pro děti a „pubertácké“ výrobky pro dospělé.

Pokud budeme brát dětství jako idealizovanou představu, kterou přinesl Rousseau a o které hovoří Jenks, patrně se skutečně vytrácí (či spíše zkracuje) ve prospěch stále dříve začínající puberty, která je dnes daleko zajímavější, než dětství. Pokud dáme za pravdu představě Hood-Williamsově, že dětství je podřízená pozice, podmíněná vlastně nízkým věkem, tak tu bude dětství vždy a nikdy nemůže zmizet, protože jak jsem již napsal: i když se k dětem budeme chovat *jako* k dospělým, budou to stále děti, které se musejí fyzicky, psychicky a sociálně připravit na dospělost.

Tato úvaha mne tedy vede ke dvěma spojeným názorům. Jednak bych dal za pravdu Postmanovi, že je dětství biologického základu, ale že musí být spuštěno a udržováno sociálním prostředím – tedy že nebylo ani *pouze* objeveno ani *pouze* vymyšleno. A v návaznosti na to bych řekl, že dětství jako takové nemizí, ale že se pouze mění význam tohoto slova. Paradoxně tak texty, které se na první pohled tváří jako nesmiřitelní rivalové, ve skutečnosti mají mnoho společného, avšak dívají se na problematiku z jiného úhlu.

Mimochodem – podle mého názoru existuje silná podobnost mezi dětstvím a stářím. Od dětí se očekává, že *ještě* něco neumějí, staří to *už* nesvedou. Ani jedna skupina nemá přílišný respekt a to především pro svou ekonomickou pasivitu a také pro své handicapy fyzického charakteru (přílišné mládí a přílišné stáří).